Lietas Nr. A420301616
Lietas arhīva Nr. A42-00876-17/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2017.gada 7.jūlijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis A.Dreimanis,

piedaloties pieteicēja /pers. A/ pārstāvjiem /pers. B/ un /pers. C/,
atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pārstāvim Emīlam Melngailim un
atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas pilsētas būvvaldes pārstāvei Annai Namniecei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2016.gada 29.marta lēmuma Nr.DA-16-392-ap atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Rīgas pilsētas būvvaldei izdot būvatļauju ar nosacījumiem patvaļīgās būvniecības seku novēršanai nekustamajā īpašumā /adrese A/ (kadastra Nr./numurs A/).

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējam /pers. A/ pieder 2/3 domājamās daļas no nekustamā īpašuma /adrese A/ (iepriekšējā adrese – /adrese B/) (kadastra Nr./numurs A/) (turpmāk – nekustamais īpašums).

Rīgas pilsētas būvvalde (turpmāk – būvvalde) 2012. un 2013.gadā vairākās apsekošanās konstatēja, ka nekustamajā īpašumā patvaļīgi, bez akceptēta būvprojekta un būvatļaujas ir uzbūvēta dzīvojamās mājas jaunbūve ar garāžu, darbnīcas un saimniecības telpām. Patvaļīgā jaunbūves būvniecība bija konstatēta jau vismaz 2004.gadā; 2010.gadā būvvalde bija akceptējusi jaunbūves būvprojektu, taču 2012.gadā būvprojekta akcepts ir atcelts. Pēc tam patvaļīgā būvniecība nekustamajā īpašumā ir turpināta. Nekustamajā īpašumā teritorijā starp kaimiņu zemesgabalu robežām uzbūvēta koka konstrukcijas nojume; nekustamā īpašuma teritoriju norobežo koka latojuma žogs, kā arī tā teritorijā izvietoti divi zemesgabalu sadaloši žogi, no kuriem viens norobežo piekļuvi pie nojumes no pārējās nekustamā īpašuma teritorijas; pie nojumes ar žogu norobežotajā brīvajā teritorijā uzbūvēta palīgēka.

Pamatojoties uz apsekošanas atzinumiem, būvvalde izskatīja administratīvo lietu par patvaļīgi veikto būvniecību nekustamajā īpašumā un ar 2013.gada 11.novembra lēmumu Nr.BV-13-6333-ap uzlika pieteicējam par pienākumu astoņu mēnešu laikā no minētā lēmuma spēkā stāšanās dienas Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" noteiktajā kārtībā: 1) atjaunot nekustamā īpašuma iepriekšējo stāvokli, proti, demontēt patvaļīgi izbūvēto jaunbūvi, palīgēku, nojumi un iekšējos žogus; 2) saskaņot būvvaldē ārējā žoga novietojumu un vizuālo risinājumu.

Pienākumu nojaukt jaunbūvi, palīgēku, nojumi būvvalde uzlika, jo nekustamā īpašuma kopīpašnieks atteicās saskaņot pieteicēja patvaļīgi veiktos būvdarbus.

[2] Izskatījusi pieteicēja un nekustamā īpašuma kopīpašnieka 2015.gada 3.novembra iesniegumu, būvvalde ar 2016.gada 12.janvāra lēmumu Nr.BV-16-289-ap (turpmāk – būvvaldes lēmums):

1) atcēla būvvaldes 2013.gada 11.novembra lēmumu Nr.BV-13-6333-ap;

2) uzlika pienākumu nekustamā īpašuma kopīpašniekiem viena gada laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas atbilstoši Rīgas domes 2005.gada 20.decembra saistošo noteikumu Nr.34 „Rīgas teritorijas un apbūves noteikumi" prasībām izstrādāt būvniecības dokumentāciju apsekošanas atzinumos fiksētajai jaunbūves, iekšējo žogu, nojumes, žoga un palīgēkas būvniecībai nekustamajā īpašumā.

Būvvaldes lēmuma pamatojumā norādīts, ka kopš būvvaldes 2013.gada 11.novembra lēmuma Nr.BV-13-6333-ap pieņemšanas ir mainījies viens no nekustamā īpašuma kopīpašniekiem un ka šobrīd visi nekustamā īpašuma kopīpašnieki piekrīt sakārtot būvniecības dokumentāciju. Tā kā jaunbūves, nojumes un palīgēkas būvniecība vispārīgi atbilstoši Apbūves noteikumu regulējumam ir pieļaujama, visu kopīpašnieku piekrišana nozīmē, ka patvaļīgās būvniecības radītās sekas iespējams novērst ar nepieciešamās būvniecības dokumentācijas izstrādāšanu un saskaņošanu būvvaldē.

[3] Pieteicējs apstrīdēja būvvaldes lēmumu, lūdzot izsniegt būvatļauju ar nosacījumiem patvaļīgās būvniecības seku novēršanai nekustamajā īpašumā.

Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments (turpmāk – departaments) ar 2016.gada 29.marta lēmumu Nr.DA-16-392-ap (turpmāk – departamenta lēmums) atstāja negrozītu būvvaldes lēmumu.

Departaments norādīja, ka pieteicējs nav iesniedzis normatīvajiem aktiem atbilstošu būvniecības dokumentāciju, kas būtu par pamatu būvatļaujas izdošanai. Būvatļauja, kurā būs norādīti projektēšanas un būvdarbu uzsākšanas nosacījumi, pieteicējam būs izsniedzama pēc tam, kad pieteicējs atbilstoši būvvaldes lēmumā uzdotajam būs iesniedzis būvniecības ieceres iesniegumu un būvprojektu minimālā sastāvā.

[4] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par departamenta lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu būvvaldei izsniegt būvatļauju ar nosacījumiem patvaļīgās būvniecības seku novēršanai nekustamajā īpašumā.

Pieteikumā argumentēts turpmākais.

[4.1] Nekustamajam īpašumam nav nepieciešams izstrādāt būvniecības dokumentāciju, jo tā ir izstrādāta un ir saskaņota ar Rīgas domes Zemgales

priekšpilsētas izpilddirekcijas starpresoru komisijas 2000.gada 6.jūnija protokolu Nr.12 (turpmāk – protokols), kurā nolemts legalizēt nekustamajā īpašumā uzbūvētās ēkas. Protokols nozīmē, ka būvniecības process nekustamajā īpašumā ir pabeigts kā leģitīms.

[4.2] Būvvaldes lēmumā nav noteikti skaidri un saprotami uzdevumi, kas pieteicējam jāveic, lai saņemtu būvatļauju. Būvvaldes rīcībā jau ir trīs izstrādāti tehniskie projekti. Būvvalde var izdot pieteicējam būvatļauju ar konkrētiem uzdevumiem, piemēram, saņemt saskaņojumus no konkrētām iestādēm.

[5] Paskaidrojumā tiesai departaments norāda, ka pieteikums nav pamatots un lūdz to noraidīt uz departamenta norādīto argumentu pamata. Papildus norāda, ka protokols nedod tiesības uzsākt būvniecības procesu, jo no tā satura neizriet, ka tas ir izdots būvniecības jomā un rada tiesības veikt būvniecību.

Būvvalde paskaidrojumā tiesai norāda, ka pieteikums nav pamatots un lūdz to noraidīt. Norāda, ka normatīvajos aktos jau kopš 1997.gada 1.aprīļa, kad stājās spēkā Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumi Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" (spēkā līdz 2014.gada 30.septembrim) (turpmāk – Iepriekšējie būvnoteikumi), ir noteikta kartība, kādā izstrādājama būvniecības dokumentācija arī tad, ja būves faktiski jau ir uzbūvētas. Protokols nav pieņemts atbilstoši minētajai kārtībai. Tāpēc nevar uzskatīt, ka protokols legalizē tajā minētās būves. Tāpat būvvalde paskaidrojumā norāda, ka būvvaldes lēmumā ir ietverts gan normatīvo aktu uzskaitījums, gan norādes uz nepieciešamo būvniecības dokumentāciju un iesniedzamajiem dokumentiem atbilstoši konkrētajai situācijai. Proti, lai pieteicējs saņemtu būvatļauju ar nosacījumiem, būvprojekta izstrādātājam ir jāizstrādā būvprojekts minimālā sastāvā atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai. Pēc būvprojekta izstrādes pieteicējam būvniecības iesniegums un būvprojekts jāiesniedz izskatīšanai būvvaldē, kas pieņem lēmumu par būvatļaujas izdošanu, iekļaujot tajā projektēšanas un būvdarbu uzsākšanas nosacījumus. Pēc minēto nosacījumu izpildes pieteicējam jāiesniedz būvvaldē iesniegums par atzīmes veikšanu un lūgums veikt atzīmi būvatļaujā par projektēšanas un būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi. Kad saņemtas abas atzīmes būvatļaujā, pieteicējs var ierosināt būvju pieņemšanu ekspluatācijā. Līdz ar to pieteicējam nav pamata atsaukties uz uzliktā pienākuma neskaidrību.

[6] Tiesas sēdē pieteicēja pārstāvji uzturēja pieteikumu uz tajā norādīto argumentu pamata.

Departamenta un būvvaldes pārstāvji pieteikumu neatzina un uzturēja būvvaldes lēmumā, departamenta lēmumā un rakstveida paskaidrojumos paustos argumentus.

Motīvu daļa

[7] Lietā izvērtējams, vai ir pamats apmierināt pieteicēja prasījumu izdot būvatļauju (ar nosacījumiem) patvaļīgās būvniecības seku novēršanai nekustamajā īpašumā; vai arī, no otras puses, pareiza ir iestāžu pozīcija, ka būvatļaujas saņemšanai pieteicējam – kā noteikts būvvaldes lēmumā – vispirms ir jāiesniedz būvniecības ieceres iesniegums un būvprojekts minimālā sastāvā.

[8] Pieteicēja pamatarguments ir, ka ar protokolu būvniecība jau ir legalizēta.

Protokola izrakstā (*lietas 17.lapa*) norādīts, ka Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcijas starpresoru komisijas sēdes dienas kārtībā ir dzīvojamā un nedzīvojamā fonda celtniecības, projektēšanas, legalizācijas, zemes pagaidu izmantošanas priekšlikumu izskatīšana. Nekustamā īpašuma īpašnieks lūdz legalizēt dzīvojamās mājas tualetes telpu un saimniecības ēkas. Komisijas nolēma: legalizēt dzīvojamās mājas būves 001 pirmā stāva telpu kā tualeti un dušu, saimniecības ēkas būvi 004 un garāžu un būves 005, 006 un 007 kā šķūņus. Protokols apstiprināts ar Rīgas domes Zemgales priekšpilsētas izpilddirektora 2000.gada 8.jūnija rīkojumu Nr.60-z (*lietas 18.lapa*).

Būvniecības likuma, kas bija spēkā 2000.gada jūnijā, kad tika pieņemts un apstiprināts protokols, 17.pants paredzēja, ka būvniecības process noslēdzas ar būves pieņemšanu ekspluatācijā. Būvju pieņemšanas ekspluatācijā kārtību minētajā laikā regulēja Ministru kabineta 1997.gada 29.jūlija noteikumi Nr.258 „Noteikumi par būvju pieņemšanu ekspluatācijā (Latvijas būvnormatīvs LBN 301-97)". Ierosinot būves pieņemšanu ekspluatācijā, pašvaldības būvvaldē vai institūcijā, kas pildīja tās funkcijas, bija jāiesniedz virkne dokumentu, tostarp būvatļauja (*minēto noteikumu 6.4.apakšpunkts*). Būve bija jāuzrāda ekspluatācijā pieņemšanas komisijai, kura pārbaudīja būves drošumu un tehnisko gatavību ekspluatācijai (8.–10.punkts). Par būves pieņemšanu ekspluatācijā komisija sastādīja noteiktā kārtībā noformētu aktu (*15.–18.punkts, noteikumu pielikums*).

Protokols acīmredzami nav pieņemts atbilstoši minētajai kārtībai; tajā nav norādes uz būvatļauju, būvju pārbaudi, nav citu ziņu, kas norādāmas aktā par būves pieņemšanu ekspluatācijā. Tādējādi protokols, ievērojot tā saturu, acīmredzami nav tiesību akts, ar kuru atbilstoši minētajam tiesiskajam regulējumam būtu pabeigts būvniecības process. Turklāt, kā konstatēts 2012. un 2013.gadā būvvaldes veiktajās apsekošanās, būvniecība nekustamajā īpašumā ir patvaļīgi turpināta arī pēc 2000.gada. Tādējādi nevar uzskatīt, ka ar protokolu būtu tiesiski noslēgts būvniecības process nekustamajā īpašumā.

Minētais nozīmē, ka jautājums par nekustamajā īpašumā patvaļīgi veikto būvniecību nav galīgi atrisināts ar protokolu.

[9] Secīgi tālāk izvērtējams pieteicēja arguments, ka nav nepieciešams (no jauna) izstrādāt būvniecības dokumentāciju, jo būvvaldē jau iepriekš ir iesniegti trīs tehniskie projekti.

Nav strīda, ka būvniecība nekustamajā īpašumā iesākta pirms 2014.gada 1.oktobra, kad stājās spēkā Būvniecības likums. Arī pieteicēja pieminētie trīs tehniskie projekti, kā tiesas sēdē apliecināja pieteicēja pārstāvji, būvvaldē iesniegti pirms tam.

Līdz ar to aplūkojamas normas, kas noteic pāreju no iepriekšējā uz pašreizējo būvniecības tiesisko regulējumu, lai noteiktu, kāda šobrīd ir nozīme iepriekš būvniecības procesā veiktajām darbībām.

Būvniecības likuma pārejas noteikumu 5.punkts noteic, ka būvniecības procesi, kuri iesākti līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, pabeidzami vispārīgajos būvnoteikumos paredzētajā kārtībā.

Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) 167.1.apakšpunkts noteic, ka pasūtītājam ir tiesības saņemt būvatļauju ar šo noteikumu prasībām atbilstošiem nosacījumiem, ja sakarā ar līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai būvvaldē iesniegtu būvniecības iesniegumu ir izsniegts plānošanas un arhitektūras uzdevums, kura derīguma termiņš nav beidzies. Savukārt 167.2.apakšpunkts noteic, ka gadījumā, ja plānošanas un arhitektūras uzdevums nav izsniegts, būvvalde informē pasūtītāju, ka plānotā būvniecības iecere ir jāiesniedz atbilstoši šo noteikumu un speciālo būvnoteikumu prasībām.

Sakarā ar pieteicēja iepriekš būvvaldē iesniegtajiem dokumentiem nav izdots un spēkā esošs plānošanas un arhitektūras uzdevums. Tāpēc atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu 167.2.apakšpunktam, lai saņemtu būvatļauju, pieteicējam būvniecības iecere neatkarīgi no viņa iepriekš iesniegtajiem dokumentiem ir jāiesniedz atbilstoši pašreiz spēkā esošo tiesību normu prasībām.

Papildus Vispārīgo būvnoteikumu 168.punkts noteic, ka objektiem, kuru projektēšana ir likumīgi uzsākta līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai un kuru projekta risinājumi atbilst attiecīgā laikposmā piemēroto normatīvo aktu prasībām, būvvalde izsniedz būvatļauju ar projektēšanas un būvdarbu

uzsākšanas nosacījumiem, kuri atbilstoši būves funkcijai noteikti speciālajos būvnoteikumos, vai akceptē būvniecības ieceri, izdarot atzīmi paskaidrojuma rakstā vai apliecinājuma kartē, ja pasūtītājs būvvaldē ir iesniedzis:

„168.1. skiču projektu (plānošanas un arhitektūras uzdevuma termiņa laikā) vai izvērsto skiču projektu (plānošanas un arhitektūras uzdevuma termiņa laikā, ja nav saņemta būvatļauja). Būvvalde, izvērtējot iesniegto projekta dokumentāciju, izsniedz būvatļauju, projektēšanas nosacījumos norādot plānošanas un arhitektūras uzdevumā iekļautās prasības;

168.2. akceptētu tehnisko projektu, no kura akceptēšanas brīža nav pagājuši vairāk kā divi gadi, un nav pagarināts akceptētā tehniskā projekta derīguma termiņš. Būvvalde izsniedz būvatļauju ar būvdarbu uzsākšanas nosacījumiem, savukārt projektēšanas nosacījumus būvatļaujā atzīmē kā izpildītus;

168.3. akceptētu tehnisko projektu, kura derīguma termiņš ir pagarināts un nav beidzies. Būvvalde izsniedz būvatļauju ar būvdarbu uzsākšanas nosacījumiem, savukārt projektēšanas nosacījumus būvatļaujā atzīmē kā izpildītus."

Taču arī Vispārīgo būvnoteikumu 168.punktā minētie nosacījumi neizpildās. Vispārīgo būvnoteikumu 168.1.apakšpunkta gadījums neizpildās, jo, kā jau minēts, pieteicējam nav spēkā esoša plānošanas un arhitektūras uzdevuma. Savukārt 168.2. un 168.3.apakšpunkta nosacījumi neizpildās, jo pieteicējam nav akceptēta tehniskā projekta. Lai gan būvvalde 2010.gada 24.aprīlī bija akceptējusi dzīvojamās mājas projektu nekustamajā īpašumā, tomēr ar būvvaldes 2012.gada 13.novembra lēmumu Nr.BN-12-4029-ap lēmums par būvprojekta akceptu ir atcelts. Tas nozīmē, ka būvprojekta akcepts nav spēkā.

Vispārīgo būvnoteikumu 167.1.apakšpunktā un 168.punktā noteikto nosacījumu neizpilde nozīmē, ka iepriekšējā tiesiskā regulējuma laikā būvvaldē iesniegtie dokumenti nav pamats būvatļaujas izsniegšanai.

Lai saņemtu būvatļauju, pieteicējam jāiesniedz šobrīd spēkā esošajās tiesību normās paredzētie dokumenti.

[10] Vispārīgo būvnoteikumu 73.punts paredz, ka otrās un trešās grupas būvju būvniecībai būvniecības ierosinātājs būvvaldē iesniedz speciālajos būvnoteikumos noteikto būvniecības ieceres iesniegumu un dokumentus. Konkrētā dzīvojamās mājas jaunbūve ir otrās grupas ēka atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu 1.pielikuma „Būvju iedalījums grupās atbilstoši būvniecības procesam" 1.punktā noteiktajai ēku klasifikācijai. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumu Nr.529 „Ēku būvnoteikumi" 28.punktu, ierosinot otrās grupas ēkas jaunu būvniecību, būvvaldē jāiesniedz būvniecības iesniegums un būvprojekts minimālā sastāvā.

Savukārt konkrētā nojume un palīgēka, cik var noprast no lietas materiālos esošās ēkas raksturojošās informācijas, atbilst pirmās grupas ēku pazīmēm. Tāpēc to būvniecībai jāiesniedz aizpildīta paskaidrojuma raksta I daļa un citi minēto būvnoteikumu 22.punktā norādītie dokumenti.

Saskaņā ar Vispārīgo būvnoteikumu 1.pielikumu „Būvju iedalījums grupās atbilstoši būvniecības procesam" žogs ir pirmās grupas inženierbūve. Saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 9.maija noteikumu Nr.253 „Atsevišķu inženierbūvju noteikumi" 15.1.apakšpunktu pirmās grupas inženierbūvju būvniecībai būvvaldē jāiesniedz būvniecības ieceres dokumentācija: paskaidrojuma raksta I daļa un šo noteikumu 30. un 33.punktā minētie dokumenti.

Tā kā pieteicējs minētos dokumentus būvvaldē nav iesniedzis, par ko nav strīda, neizpildās tiesību normās noteiktie nosacījumi, lai pieteicējam jau šobrīd būtu tiesības saņemt būvatļauju. Gluži pretēji, departamenta lēmumā ir tiesiski un pamatoti norādīts, ka pieteicējam ir jāiesniedz attiecīgā tiesību normās paredzētās būvniecības ieceres dokumentācija, un tieši šo dokumentu iesniegšana secīgi tālāk varēs būt pamats izsniegt pieteicējam būvatļauju.

Turklāt pieteicējam būvvaldes lēmumā un departamenta lēmumā ir izskaidrots, kāda būvniecības ieceres dokumentācija pašreizējā stadijā ir jāiesniedz. Līdz ar to pieteicējam nav pamata norādīt uz neskaidrību par to, kas tieši ir jādara.

[11] Attiecībā uz pieteicēja iebildumiem, ka jau ir izstrādāti un būvvaldē iesniegti trīs tehniskie projekti, tiesa vēl papildus norāda pieteicējam, ka viņam nav liegts izmantot iepriekš izstrādātos tehniskos projektus, tos pilnveidojot un aktualizējot, ciktāl nepieciešams. Tomēr būvatļaujas saņemšanai pieteicējam ir jāvēršas būvvaldē ar šā sprieduma iepriekšējā punktā minēto būvniecības ieceres dokumentāciju, jo, kā tiesa jau pamatoja šā sprieduma 9.punktā, līdz šim būvvaldē iesniegtā dokumentācija saskaņā ar spēkā esošajām un piemērojamajām tiesību normām nav pamats būvatļaujas izdošanai.

Pieteicēja pārstāvji tiesas sēdē norādīja, ka būvprojekta un citas būvniecības ieceres dokumentācijas sagatavošana prasa izdevumus, piemēram, ir jāmaksā par arhitekta pakalpojumiem. Šajā sakarā tiesa norāda pieteicējam, ka īpašuma uzturēšana prasa izdevumus; ar to īpašniekam ir jārēķinās. Konkrētajā gadījumā pienākumi izstrādāt būvniecības ieceres dokumentāciju pieteicējam ir uzlikti tiesiski jeb likumīgi, tāpēc pieteicējam, kā izriet no pašas īpašuma būtības, attiecīgie īpašuma uzturēšanai nepieciešamie izdevumi ir jāuzņemas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251.panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. A/pieteikumu par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2016.gada 29.marta lēmuma Nr.DA-16-392-ap atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Rīgas pilsētas būvvaldei izdot būvatļauju ar nosacījumiem patvaļīgās būvniecības seku novēršanai nekustamajā īpašumā /adrese A/ (kadastra Nr./numurs A/).

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis A.Dreimanis